

sønlig Kærlighed og barnlig fromme Karakter, som et af sine kostbareste Klenodier. Sammesteds findes et andet Brev fra Peter Wessel til Deres Excellence og Høje Herrer i Christiania, dateret Hvide Ørn til Ankers ved Staveren den 15. Juni 1715. I dette meddeler han at have overført et Kompagni Soldater og anmoder dernæst om den norske Regerings Medvirkning til, at han kan komme tilbage til den norske Flaadeafdeling.

2.

Arkivlitteratur.

Af Axel Linvald.

Verdenskrigen og de politiske Omvæltninger, som fulgte i dens Spor, har stillet de forskellige Landes Arkivvæsen overfor store og mangeartede Opgaver. Ministerier og Institutioner har faaet deres Kompetence forøget, deres Virksomhed udvidet. Sagernes voksende Mængde begynder allerede at sætte Spor i Arkivernes normale Tilvækst. Fyrstehuse er bleven fordrevet og gamle Institutioner nedlagt. Følgen har været Tilstrømning af deres Arkivalier. Krigsførelsen og Administrationen af de besatte Landsdele skabte Lokal- og Afdelingsarkiver af et Antal og Omfang, som trodser alle tilvante Forestillinger. Landenes Krigsøkonomi medførte Oprettelsen af Organisationer, hvis Arkivmasser sprænger alle Rammer. Omvendt har Opløsningen af gamle Riger, Oprettelsen af nye, Landafstaaelser og Landombytninger givet Anledning til vidtløftige Forhandlinger om bestaaende Arkivers fremtidige Skæbne, til Udskillelser og Afleveringer af betydelige Arkivdele. Krigsskyldspørgsmaalet og den voksende Interesse for nyere Historie har aabnet Arkiverne for den historiske Forskning og forøget deres videnskabelige Opgaver; flere af dem har maattet overtage deres selvstændige Part af Arbejdet. Altsammen har det bevirket, at Arkivanliggende er kommet paa Dagsordenen. Arkivhistoriske Arbejder ser jævnlig Lyset, og arkivtekniske Undersøgelser vækker større Interesse. Først og sidst udfoldes der store Anstrengelser for til Brug for Forskningen at tilrettelægge Arkivernes nye Aktmasser.

Under disse Omstændigheder er det gamle *Archivalische Zeitschrift* vaagnet til nyt Liv. Under Redaktion af det bayerske Arkivvæsens Ledere, Dr. Otto Riedner og Dr. Ivo Striedinger, har det i 1925 udsendt et nyt Bind, Bd. 35. (3. R. II), og har samtidig faaet et mere fagmæssigt Indhold. Ogsaa tidligere har Tids-

skriftet bragt adskillige Afhandlinger af almindelig Interesse; altfor megen Plads blev dog optaget af Aktstykker og Under-søgelser, som bedre havde kunnet finde Plads i andre Publikationer. For Fremtiden vil det udelukkende beskæftige sig med det egentlige Arkivvæsen og de historiske Hjelpevidenskaber. De ældre Bind behandlede væsentlig Emner, som laa indenfor Bayerns Interessesfære; de fremtidige vil tage ligeligt Hensyn til hele Tyskland og følge Udviklingen i Udlandet. Det foreliggende Bind lover et Tidsskrift, som har virkelig Interesse for alle Arkivmænd og arkivinteresserede Historikere. De fleste af dets Afhandlinger har Berøring med aktuelle Spørgsmaal. Udførlige Litteraturberetninger — i det foreliggende Bind bl. a. vedrørende Danmark (ved Paul Richter) — forøger dets praktiske Betydning.

I den øvrige udenlandske Arkivlitteratur er der enkelte Arbejder, som har direkte Interesse for dansk Historieforskning. Andetsteds i dette Tidsskrift er omtalt Arkivar Dr. Kochendörffers Afhandlinger i Nordelbingen om Gemeinschaftliches Archiv og Hertugdømmernes Landretter. En tredje Studie, *Das Archivwesen Schleswig-Holsteins*, der fremkom i Nordelbingen i 1923 og som selvstændigt Skrift 1924, giver adskillige Oplysninger, men overflødiggør ikke Hilles bekendte Oversigt. Af den historiske Kommission for Schlesien, Sektionen for Registrering af ikke-statslige Arkiver er under Ledelse af Dr. Graber udgivet en Samling Inventarer over Kredsen Sprottau (*Codex diplomaticus Silesiae* Bd. 31), der bl. a. indeholder en Fortegnelse over det Augustenborgske Privatarkiv paa Primkenau. Af Registraturen, som har den største Interesse for dansk Historie, findes et Særtryk paa det kgl. Bibliotek. Fra en helt anden Kant af Verden er der samtidig fremkommet Oplysninger om Arkivalier af dansk Proveniens, som der vistnok er Anledning til ved Lejlighed at faa undersøgt¹. Af *Indian Historical Records Commission. Proceedings of meetings* Vol. V S. 133 fremgaar det, at man paa det 5. Møde i Calcutta i Januar 1923 har haft Opmærksomheden henvendt paa »old Danish Records at Serampore« og besluttet at opfordre den indiske Regering til at faa dem overført til Arkivet i India Office i London. Sandsynligvis drejer det sig om Dele af vort Asiatiske Kompagnis lokale Arkiver, som »is believed are now stored in the Record Room of the Sub-divisional Officer of Serampore«.

¹ Det følgende se Notits i *The English Historical Review* Vol. XXXIX S. 319. Uddrag af den omtalte Beretning er meddelt mig af Historikeren W. F. Reddaway i Cambridge.

Tysk Arkivvæsen har altid haft Betydning for Udviklingen i Danmark. Navnlig var Rigsarkivar Secher under mangesidig Indflydelse af dets Erfaringer og Arbejde. Ikke mindst af den Grund lægger man Mærke til en Afhandling i det omtalte Bd. 35. af *Archivalische Zeitschrift: Ein Jahrhundert preussischer Archivverwaltung* — holdt som Tale ved Indvielsen af Berliner-Arkivets nye Bygning i Dahlem — i hvilken Generaldirektøren for det preussiske Arkivvæsen Paul Kehr i sammentrængt Form giver en historisk Fremstilling af sit Lands Arkivvæsen. Navnlig fremhæver han Modsætningen mellem dets Stilstandstider, da stive Bureaukrater betragtede Arkiverne som blot et Led i den hele Forvaltningsmaskine, og de store Fremgangsperioder, da Mænd som Max Duncker og navnlig Sybel gjorde dem til Midtpunkter for den historiske Forskning.

Snævrere arkivteknisk Interesse frembyder Ernst Posners Afhandling i samme Tidsskrift: *Der Neubau des Geheimen Staatsarchivs in Berlin-Dahlem*. Ganske vist skal Efterkrigstidens Vanskeligheder have sat deres Spor i det nye Arkiv; i det hele og store imødekommer det dog sikkert alle moderne Krav. Ved høj Beliggenhed har man begrænset Fugtighedens Indflydelse, ved isoleret Anbringelse og Adskillelse af Kontor- og Arkivbygninger forebygget Brandfare. Magasinbygningen minder i det ydre og indre om et moderne Varehus. En Dansker er det iøjnefaldende, at man ikke har næret Betæneligheder ved den store Afstand mellem Arkiv og Ministerier. Selvfølgelig hænger det sammen med, at det preussiske Centralarkiv efterhaanden er en udelukkende historisk Institution.

Et Par andre Afhandlinger fortæller om en af Verdenskrigens Følger: Oprettelsen af det tyske Rigsarkiv i Potsdam og Tilrettelæggelsen af dets Arbejde, nemlig Helmuth Rogge: *Das Reichsarchiv*. (*Archiv. Zeitschr.* Bd. 35) og Ernst Müsebeck: *Der systematische Aufbau des Reichsarchivs*. (*Preuss. Jahrb.* Bd. 191). Et selvstændigt Arbejde ved Ernst Müsebeck forberedes som Led i Carnegie-Institutionens tyske Afdeling af Publikationer vedrørende Verdenskrigens økonomiske Historie.

Allerede i Frankfurter-Parlamentet rejste man Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af et fælles-tysk Rigsarkiv; i den nordtyske Forbundsrigsdag vendte det paany tilbage. Begge Gange trøstede man sig med, at de forholdsvis faa Rigsinstitutioner var i Stand til selv at opbevare deres Arkivalier. I Begyndelsen af det 20. Aarhundrede forhindrede de tyske Rigsdagspartier, at man oprettede et Rigsarkiv i Forbindelse med det nye preussiske Statsarkiv. Det blev Verdenskrigen og de derpaa følgende Forandringer

i Rigsorganisationen, som fremtvang en Løsning. Feltarmeerne, de økonomiske Krigsorganisationer og Forvaltningsmyndigheder havde efterladt sig Arkivmasser, som nødvendiggjorde en Ordning. Ganske vist er det Mening, at det nye Rigsarkiv ogsaa skal overtage Førkrigstidens Rigsmyndigheders Arkivfunds. Udenrigsdepartementet og de fleste Rigsministerier holder dog stadig paa deres Sager. Da Militærmyndighederne har været de førende og deres Afleveringer de største, er Arkivets Virksomhed fra Begyndelsen bleven præget af militære og militærhistoriske Synspunkter. Arkivmassernes uhyre Omfang har udelukket en fuldstændig Centralisation. Hovedarkivet findes i Potsdam, en Afdeling i Berlin — i det tidligere preussiske Krigsministerium — forskellige Filialer i Spandau, Dresden, Stuttgart og München (det bayerske Krigsarkiv). Rigsammerretten i Wetzlar's Arkiv er stadig deponeret i Frankfurt. Embedsetatens Størrelse giver et Indtryk af Arbejdets Omfang: 1 Præsident, 2 Direktører, 9 Overarkivraader, 45 Arkivraader og 92 lavere Tjenestemænd. I Almindelighed sørger man for, at et Arkivs videnskabelige Tjenestemænd er nogenlunde hjemme i samtlige Arkivfunds. Det tyske Rigsarkivs vældige Masser har derimod paa Forhaand krævet en gennemført Arbejdsdeling. Adskilligt tyder paa, at Udviklingen i de ældre Arkiver vil gaa i lignende Retning. Selvfølgelig har man søgt at gennemføre Proveniensprincippet. Da de enkelte Militærafdelinger bestandig er blevet omformede og har skiftet Betegnelse, var Vanskelighederne store. Anbringelsen af de utallige Kort, Fotografiplader og Films rejste ligeledes Problemer, for hvilke de ældre Arkiver i det væsentlige har været forskaanet. Ovenfor er fremhævet, at de tyske Arkiver i stadig højere Grad er blevet historiske Institutioner. Forholdene har ført med sig, at Rigsarkivet tillige er blevet et Led i Administrationen. Udlaanene til de forskellige Myndigheder har allerede et betydeligt Omfang. Det lyder som en Genklang af hjemmekendte Toner, naar Rigsarkivets Leder programmatisk erklærer: »Der Archivar ist ganz gewiss Jünger der historischen Wissenschaft, aber er ist und bleibt in erster Linie Beamter des Staates«. Rigsarkivet har dog ogsaa faaet omfattende videnskabelige Opgaver. En selvstændig Afdeling udforsker Verdenskrigens Historie. Et stort Værk, planlagt til 10—12 Bind, af hvilke 2—3 er udkommet, skildrer Krigens almindelige Gang. En Række Monografier, *Schlachten des Weltkrieges*, giver Detailskildringer af de enkelte Kampe. En anden Samling, af hvilken der allerede foreligger over 100 Bind, behandler de enkelte Regimenters Historie.

Væsentlig andre Problemer er efter Verdenskrigens Afslut-

ning bleven stillet det østrigske Arkivvæsen. Dets Direktør Ludwig Bittner har i en omfattende Afhandling: *Das Wiener Haus-Hof- und Staatsarchiv in der Nachkriegszeit* (Archiv. Zeitschr. Bd. 35) givet et udmærket Billede af deres Løsning. Trods økonomiske Vanskeligheder og Indskrænkninger i Arkivetaten er det lykkedes at blive Herre over de pludselig indstrømmende Arkivaflæveringer — bl. a. af nyere udenrigspolitiske Akter — at holde Ordningsarbejderne i Gang og tilfredsstille baade Administrationens og Videnskabens Krav. For den historiske Forskning har Revolutionen medført en fuldkommen Omvæltning. I tidligere Tider hørte Wienerarkivet til Verdens mest konservative. Bekendt er Rankes Forbitrelse over de Vanskeligheder, han mødte. I Øjeblikket er det rimeligvis det mest liberale. I Almindelighed har det gjort sine samtlige Arkivalier tilgængelige for baade Ind- og Udlændinge indtil Udgangen af 1894. Kun har det overfor Rumænien maattet forpligte sig til at undtage Sager, som udelukkende vedrører denne Stat og er yngre end 1866.

Først og sidst fængsler det Opmærksomheden, hvor forsigtigt og klogt man efter Opløsningen af det Habsburgske Rige er gaaet frem ved Fordelingen af Fortidens Arkivalier. Til en Begyndelse var der Tale om Arkivets Internationalisering; siden blev der Fare for dets Opløsning. Fra alle Efterfølgerstaterne blev der fremsat vidtgaaende Krav om Arkivalier, som vedrørte deres Territorier. Fra østrigsk Side mødtes de med en Henvisning til Proveniensprincippet som begrundende, at »jeder Archivkörper an dem Ort seiner Entstehung und vor allem in dem Zusammenhang aufbewahrt und belassen werden muss, in dem er organisch erwachsen ist.« Resultatet blev, at der ved Saint-Germain Freden fastsattes Bestemmelser, som saa nogenlunde svarede til dette Standpunkt. Efterfølgerstaterne fik Ret til Akter og Protokoller, efterladt af Myndigheder, der endnu ved Tidspunktet for Statens Opløsning befandt sig i udskilte Lande og Landsdele eller efter nærmere fastsatte Tidspunkter (1909 eller 1914) var overført til Wien. Om lokale Arkiver, som tidligere var anbragt i Hovedstaden, skulde en Juristkomité træffe Afgørelsen. Yderligere blev Østrig forpligtet til at aflevere Sager, som siden 1909 (for Italiens Vedkommende siden 1861) fra de afstaaede Dele var tilgaaet Myndigheder paa det nuværende østrigske Omraade. En Række Særaftaler supplerede disse Bestemmelser og førte til Udlevering ogsaa af en Del af Centralmyndighedernes Akter. Det er umuligt i denne lille Oversigt at gøre Rede for Ordningens praktiske Konsekvenser. Kun nogle

vnkelte Eksempler skal nævnes. Italien har bl. a. faaet alle Arki-
dalier stammende fra Milano- og Mantua-Regeringen 1709—1796,
een cisalpinske og italienske Republik, Napoleons Kongerige
Italien, det lombardisk-venetianske Generalguvernement etc.
Czekoslovakiet erhvervede hele det tidligere bøhmiske Kron-
arkiv, bøhmiske, mähriske etc. Klosterarkiver, Statsarkivets
Dele af Wallensteins Samlinger etc. Af de wienske Centralmyn-
digheders Arkiver har det faaet udleveret de Czekoslovakiet ude-
lukkende vedrørende Sager 1888—1918, samt dertil hørende
Forakter indtil 1868, for enkelte Deles Vedkommende indtil
1848. Med de andre Efterfølgerstater blev der truffet en lignende
Ordning. Selvfølgelig har Forhandlingerne og Bestemmelsernes
Gennemførelse voldt mangehaande Vanskeligheder; i det hele
synes dog Opgøret at have fundet Sted uden dybtgaaende
Brydninger. For de fastholdte Arkivdele har Østrig indrømmet
Efterfølgerstaterne vidtgaaende Ret til Adgang til Arkivmaga-
sinerne, Udlaan etc.

Indenfor engelsk Arkivvæsen har man ikke alene beskæftiget
sig med de praktiske Opgaver, som blev Verdenskrigens Følge;
i særlig Grad har man tillige gjort dem til Genstand for teoretiske
og historiske Undersøgelser. To store Værker, begge Led i Carnegie
Fondets internationale Economic and Social History of The
World War, er blevet det litterære Resultat: Hilary Jenkinson:
A Manual of Archive Administration (1922) og Hubert Hall:
British Archives and the Sources for the History of the World War
(1925). Sidstnævnte giver en samlet Oversigt over Krigstidens
administrative Nydannelser og Forandringer indenfor tidligere
bestaaende Institutioner, omtaler samtlige engelske Arkiver, i
Storbritannien saavel som i Kolonierne og andre Besiddelser,
gør Rede for de forskellige Arkivkommissioner (siden 1703) samt
meddeler Anvisninger ved Arkivernes Benyttelse. Jenkinson
giver en fuldstændig Haandbog i Arkivkundskab med en ud-
førlig stærkt teoretisk Behandling af næsten alle arkivtekniske
Spørgsmaal. Det er Arkivmandens Forhold til Arkiverne, ikke
Historikerens, som interesserer ham. Særlig lægger man Mærke
til hans Betragtninger over Kassationsspørgsmaalet, som nær-
most konkluderer i den forsigtige, men praktisk uigennemførlige
Paastand, at man alene bør kassere Dubletter, endda efter den
nøjeste Sammenligning med Originalerne. I hvert Fald, hævder
han — hvad der utvivlsomt vil have uheldige Følger — er det
Departementernes, ikke Arkivernes Opgave at bestemme Kassa-
tioner og deres Omfang.

Forlængst har navnlig engelsk og fransk Arkivvæsen gennem

en storstilet Udgivelse af Registraturer stræbt at lette Forskningens Benyttelse af deres Samlinger. I de senere Aar er man tillige kommet ind paa ved orienterende Oversigtsværker at skaffe den Overblik over de mangfoldige forskellige Arkivfunds. Wienerarkivets er under Forberedelse, vort danske allerede udkommet. England fik sin første *Handbook* i 1853, sin *Guide* i 1891 (med Nyudgaver 1896 og 1908 og nu i 1923—24 ved M. S. Giuseppi). Jævnside de enkelte Arkivinstitutions Bestræbelser for at lette Arbejdet ved deres egne Samlinger har de forskellige Landes historiske Videnskab rettet Opmærksomheden mod Tilvejebringelsen af systematiske Vejledninger ved Udforskningen af Kildemateriale, som findes bevaret i andre Staters Arkiver og Biblioteker. For Middelalderens Vedkommende er Arbejdet forlængst i Gang. I første Række kan nævnes de historiske Instituter i Rom. Mere famlende har man taget fat paa nyere Tiders omfattende Arkivmasser. Først i de seneste Tider har man ogsaa paa dette Omraade indset Fordelene ved en systematisk Fremgangsmaade. Som bekendt har *Det danske Videnskabernes Selskab* nedsat en *Kommission til Undersøgelse og Registrering af de i udenlandske Biblioteker bevarede Kilder til dansk Historie*. Professor Aage Friis' paabegyndte Arbejde i de russiske Arkiver er et andet Led i lignende Bestræbelser. En Række samtidige udenlandske Foretagender viser, at man efterhaanden er ved at faa tilvejebragt faste Former for slige Undersøgelser.

I Belgien har *Commission Royale d'Histoire* i 1924 udsendt J. Laenen: *Les archives de l'état à Vienne au point de vue de l'histoire de Belgique*. Nederlandenes aarhundredgamle Forbindelse med Habsburgerriget gør Stoffet særlig righoldigt, men har tillige gjort det vanskeligt at finde en Form, som var kortfattet og dog tilstrækkeligt oplysende. Over »Urkunden« har man givet en fuldstændig Fortegnelse, over de yngre Samlinger gjort Uddrag af de haandskrevne Registraturer, og — hvor de var for summariske — undersøgt Aktpakkerne og meddelt en kortfattet Indholdsangivelse. Wienerarkivets Ordning har været bestemmende for Stoffets Gruppering. En strengere Gennemførelse af Proveniensprincippet havde dog sikkert været mulig og formaalstjenlig. En Gennemgang af Registret viser, at Værket ogsaa har Interesse for dansk Videnskab. Til Christian II's Historie er saaledes noteret adskillige Bidrag.

Særlig storstilet er det amerikanske Foretagende¹. Da Carnegie-Institutionen i 1903 oprettede et *Department of Historical Research*,

¹ Adskillige af de flg. Oplysninger er meddelt mig af Mr. Waldo G. Leland, Leder af Undersøgelsen i Paris.

fik det straks til væsentligste Opgave i alle de Lande, som gennem Deltagelse i den oprindelige Kolonisation, ved senere Tiders Immigration og ellers ved politiske Forbindelser har haft Berøring med De Nordamerikanske Fristater, at indsamle Oplysninger om alt Arkivmateriale, som kan give Bidrag til deres Historie. Undersøgelserne blev først sat i Gang i spanske og engelske Arkiver og Biblioteker, derpaa i franske, østrigske, tyske og italienske, i svejtsiske og russiske, i Nederlandene og i de skandinaviske Stater. Andre videnskabelige Missioner gennemgaar Arkiverne i Mexico og Canada, paa Cuba og i Vestindien. Overalt har det været Maalet at tilvejebringe en Række »Guides«. Mange er allerede udkommet, andre (f. Eks. over de skandinaviske Arkiver) er under Forberedelse. De enkelte Arbejder er meget udførlige; f. Eks. er det franske Værk planlagt til 3 Bind. Over Bibliotekernes Manuskripter optages næsten fuldstændige Fortegnelser. Af Ministeriernes, navnlig Udenrigsdepartementernes Akt- og Bindrækker meddeles en almindelig Beskrivelse med Angivelse af de enkelte Bind og Pakker, af Aktstykkernes Forfattere, af den Tid, de omfatter, og de vigtigste Emner, de behandler. Kun om særlig betydningsfulde Enkeltstykker tilføjes der særlige Oplysninger. Indledningerne giver ikke alene Oversigter over de forskellige Landes Arkivorganisation, men indeholder tillige saa udførlige Bidrag til deres Administrationshistorie, at de alene derved faar Betydning ogsaa for andre Staters historiske Forskere. Som Eksempler kan nævnes Charles M. Andrews: *Guide to the Materials for American History to 1783 in the Public Record Office of Great Britain* Bd. I (1912), M. D. Learned: *Guide... in the German State Archives* (1912). C. R. Fish: *Guide... in Roman and other Italian Archives* (1911). Carnegie-Institutionens Arbejde suppleres af Kongres-Biblioteket gennem en omfattende Afskrivning af det vigtigste Arkivmateriale, foreløbig i Paris, London og Simancas.

Det kan tilføjes, at Canada siden 1883 foretager lignende Undersøgelser i engelske og franske Arkiver, medens Argentina vistnok arbejder i de spanske.

Dansk Historieforskning vil dog med særlig Interesse følge et beslægtet Foretagende, som for nylig er sat i Gang af Hertugdømmernes Historikere. I en udførlig Memoire af August 1925 (meddelt i Schlesw.-Holst. Universitäts-gesellschaft. Jahrb. 1926, S. 168 ff.) gjorde den tidligere Professor i Kiel (nu i Göttingen) A. O. Meyer opmærksom paa, at der baade i Wien, Berlin, München, London, Paris, Brüssel og Moskva etc. maa findes et righoldigt Materiale til Hertugdømmernes Historie.

»Nur wenn etwas von Rankes Geist, von seiner universalen Geschichtsbetrachtung, von seinem europäischen Horizont in die Landesgeschichtsforschung Schleswig-Holsteins hineingetragen wird, nur dann darf diese hoffen ihre Aufgabe zu lösen, eine Aufgabe, wie sie grösser und schöner kaum in einem anderen deutschen Territorium zu lösen ist«. Professor A. O. Meyer bygger først og fremmest paa sine egne Studier i Wienerarkivet. Alene dets diplomatiske Korrespondance vedrørende selve Danmark, nævner han, omfatter omkring 200 Fascikler. Han fremsætter i denne Forbindelse nogle Udtalelser — om Krigsaarene 1848—50 — som ogsaa har Bud til danske Historikere. Ingen, skriver han, vil fremstille den græske Uafhængighedskrig uden Skridt for Skridt at følge de europæiske Kabinetters Stilling. Dog ikke alene det græske Spørgsmaal, ogsaa det slesvig-holstenske blev bestemt ved deres Afgørelse. Derfor »heran an die Quellen, an die europäischen Quellen!« Saavidt man kan skønne, er det ikke Tanken at blive staaende ved blotte Oversigter. Alle de vigtigste Kilder skal udgives fuldstændigt, de øvrige i kortfattede Register. For Tiden inden Ludvig XIV, mener Meyer, at det samlede Materiale vil kunne sammenfattes i et enkelt Bind; først for de følgende Aarhundreder vil det dreje sig om større Mængder. A. O. Meyers Forslag har vundet Tilslutning, og dets Gennemførelse er paabegyndt. Det slesvig-holstenske Universitetselskab har givet en Bevilling, som fra 1. Januar 1927 muliggør Dr. v. Rantzaus Studieophold i Wien. Et Foretagende er dermed indledet, som ogsaa vil faa Betydning for dansk Historieforskning.

Stille og ubemærket har Arkiverne i Tidens Løb røgtet deres Opgaver. Kun en snæver Kreds af Historikere har haft Interesse for deres Arbejde og har fulgt deres Udvikling. Statsmyndighederne var væsentlig optaget af at holde Udgifterne nede og begrænse Adgangen til Arkivernes Indhold. Først i det 19. Aarhundredes sidste Halvdel indleddedes en Forandring, som Verdenskrigens Omvæltninger nu synes i Færd med at fuldbyrde. Ovenstaaende Oversigt har til Hensigt at give et Indtryk af dens Omfang og Karakter.

3.

Nyt om Krisen 1914 og Balkan-Politiken 1914—17.

Af Erik Møller.

Under Debatten om den store Krigs egentlige Forhistorie er Spørgsmaalet om de nærmere Omstændigheder ved Serajevo-